C/2024/6819

29.11.2024

ODPORÚČANIE RADY

z 21. októbra 2024

k hospodárskej politike, rozpočtovej politike, politike zamestnanosti a štrukturálnej politike Talianska

(C/2024/6819)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1263 z 29. apríla 2024 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a najmä na jeho článok 3 ods. 3,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ([2]), a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

(1) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 ([3]), ktorým sa zriadil Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“), nadobudlo účinnosť 19. februára 2021. Mechanizmus poskytuje členským štátom finančnú podporu na vykonávanie reforiem a investícií, pričom so sebou prináša fiškálny impulz financovaný Úniou. V súlade s prioritami európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík mechanizmus pomáha dosiahnuť hospodársku a sociálnu obnovu a vykonávanie udržateľných reforiem a investícií, najmä reforiem a investícií s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu a posilniť odolnosť hospodárstiev členských štátov. Zároveň pomáha posilňovať verejné financie a podporovať rast a tvorbu pracovných miest v strednodobom a dlhodobom horizonte, posilňovať územnú súdržnosť v rámci Únie a podporovať pokračujúce vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv.

(2) Cieľom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 ([4]) (ďalej len „nariadenie o REPowerEU“), ktoré bolo prijaté 27. februára 2023, je postupne ukončovať závislosť Únie od dovozu ruských fosílnych palív. Pomohlo by to dosiahnuť energetickú bezpečnosť a diverzifikovať dodávky energie do Únie, pričom by sa zároveň zvýšila miera využívania obnoviteľných zdrojov energie, zvýšili by sa kapacity na uskladňovanie energie a energetická efektívnosť. Taliansko pridalo do svojho národného plánu obnovy a odolnosti novú kapitolu REPowerEU s cieľom financovať kľúčové reformy a investície, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele plánu REPowerEU.

(3) Komisia 16. marca 2023 vydala oznámenie s názvom „Dlhodobá konkurencieschopnosť EÚ: výhľad na obdobie po roku 2030“, ktoré má slúžiť ako podklad pre rozhodnutia v príslušných oblastiach politiky a má vytvoriť rámcové podmienky pre zvyšovanie rastu. V oznámení sa konkurencieschopnosť vymedzuje na základe deviatich navzájom sa posilňujúcich faktorov. Spomedzi týchto faktorov sa prístup k súkromnému kapitálu, výskum a inovácia, vzdelávanie a zručnosti a fungovanie jednotného trhu javia ako kľúčové politické priority pre reformy a investície,

([1]) Ú. v. EÚ L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/241 z 12. februára 2021, ktorým sa zriaďuje Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

ktoré majú vyriešiť súčasné výzvy v oblasti produktivity a zároveň upevniť dlhodobú konkurencieschopnosť Únie a jej členských štátov. Komisia 14. februára 2024 vydala oznámenie s názvom „Výročná správa 2024 o jednotnom trhu a konkurencieschopnosti“. V uvedenom oznámení sa podrobne opisujú silné stránky a výzvy európskeho jednotného trhu z hľadiska konkurencieschopnosti a na základe deviatich identifikovaných faktorov konkurencieschopnosti sa sleduje ročný pokrok.

(4) Komisia 21. novembra 2023 prijala ročný prieskum udržateľného rastu na rok 2024, čím odštartovala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2024. Európska rada 22. marca 2024 schválila priority ročného prieskumu udržateľného rastu na rok 2024, ktoré sú sústredené na štyri rozmery konkurencieschopnej udržateľnosti. Komisia 21. novembra 2023 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania na rok 2024, v ktorej Taliansko určilo za jeden z členských štátov, ktoré môžu byť postihnuté nerovnováhami alebo ktorým môže hroziť, že budú postihnuté nerovnováhami, a v prípade ktorých bude potrebné vykonať hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Talianska na rok 2024. Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny a návrh spoločnej správy o zamestnanosti na rok 2024, v ktorej sa analyzuje vykonávanie usmernení pre politiky zamestnanosti a zásad Európskeho piliera sociálnych práv. Rada prijala odporúčanie Rady o hospodárskej politike eurozóny ([5]) (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu na rok 2024“) 12. apríla 2024 a spoločnú správu o zamestnanosti 11. marca 2024.

(5) Dňa 30. apríla 2024 nadobudol účinnosť nový rámec Únie pre správu hospodárskych záležitostí. Rámec zahŕňa nové nariadenie (EÚ) 2024/1263 o účinnej koordinácii hospodárskych politík a mnohostrannom rozpočtovom dohľade, zmenené nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 ([6]) o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku a zmenenú smernicu Rady 2011/85/EÚ ([7]) o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov. Cieľom tohto nového rámca pre správu hospodárskych záležitostí je podporovať zdravé a udržateľné verejné financie, udržateľný a inkluzívny rast a odolnosť prostredníctvom reforiem a investícií a predchádzať nadmerným deficitom verejných financií. Nový rámec pre správu hospodárskych záležitostí podporuje aj preberanie zodpovednosti zo strany členských štátov s dôraznejším zameraním na strednodobý horizont, sprevádzané účinnejším a koherentnejším vykonávaním. Každý členský štát má Rade a Komisii predložiť národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán. Národný strednodobý fiškálno-štrukturálny plán obsahuje fiškálne, reformné a investičné záväzky členského štátu, ktoré sa vzťahujú na plánovací horizont štyroch alebo piatich rokov v závislosti od bežnej dĺžky volebného obdobia národného zákonodarcu. Trajektória vývoja čistých výdavkov ([8]) v národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch musí byť v súlade s požiadavkami nariadenia (EÚ) 2024/1263 vrátane požiadaviek na to, aby verejný dlh do konca obdobia úprav dosiahol alebo si udržal hodnoverne klesajúci trend alebo aby zostal na obozretnej úrovni pod 60 % hrubého domáceho produktu (HDP) a aby sa deficit verejných financií v strednodobom horizonte dostal pod referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a/alebo sa pod ňou udržal. Ak sa členský štát zaviaže uskutočniť príslušný súbor reforiem a investícií v súlade s kritériami stanovenými v nariadení (EÚ) 2024/1263, obdobie úprav sa môže predĺžiť najviac o tri roky. V snahe podporiť prípravu týchto národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánov uverejnila Komisia 21. júna 2024 usmernenia týkajúce sa informácií, ktoré majú členské štáty poskytovať vo svojich národných strednodobých fiškálno-štrukturálnych plánoch a výročných správach o pokroku. V súlade s článkami 5 a 36 nariadenia (EÚ) 2024/1263 zaslala Komisia členským štátom v príslušných prípadoch referenčné trajektórie a technické informácie. Členské štáty majú predložiť svoje národné strednodobé fiškálno-štrukturálne plány do 20. septembra 2024, pokiaľ sa daný členský štát a Komisia nedohodnú na primeranom predĺžení tejto lehoty. Členské štáty môžu v súlade so svojimi vnútroštátnymi právnymi rámcami diskutovať o svojich návrhoch strednodobých plánov so svojimi národnými parlamentmi, môžu požiadať nezávislé fiškálne inštitúcie o vydanie stanoviska a môžu uskutočniť konzultácie so sociálnymi partnermi a inými vnútroštátnymi zainteresovanými stranami.

([5]) Odporúčanie Rady z 12. apríla 2024 o hospodárskej politike eurozóny (Ú. v. EÚ C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Nariadenie Rady (ES) č. 1467/97 zo 7. júla 1997 o urýchľovaní a objasňovaní vykonania postupu pri nadmernom schodku (Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Smernica Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Čisté výdavky v zmysle vymedzenia v článku 2 bode 2 nariadenia (EÚ) 2024/1263: „Čisté výdavky“ sú výdavky verejnej správy bez i) úrokových výdavkov; ii) diskrečných príjmových opatrení; iii) výdavkov na programy Únie plne kryté príjmami z fondov Únie; iv) vnútroštátnych výdavkov na spolufinancovanie programov financovaných Úniou; v) cyklických prvkov výdavkov na dávky v nezamestnanosti a vi) jednorazových a iných dočasných opatrení.

(6) Európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík sa v roku 2024 ďalej vyvíja v súlade s vykonávaním mechanizmu. Na plnenie priorít jednotlivých politík v rámci európskeho semestra je nevyhnutné, aby sa aj naďalej plne vykonávali plány obnovy a odolnosti, keďže tieto plány pomáhajú účinne riešiť všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny vydaných v posledných rokoch alebo ich významnú časť. Odporúčania pre jednotlivé krajiny na roky 2019, 2020, 2022 a 2023 sú naďalej rovnako relevantné pre plány obnovy a odolnosti, ktoré boli zrevidované, aktualizované alebo zmenené v súlade s článkami 14, 18 a 21 nariadenia (EÚ) 2021/241.

(7) V súlade s článkom 18 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2021/241 Taliansko predložilo Komisii 30. apríla 2021 svoj národný plán obnovy a odolnosti. Komisia podľa článku 19 nariadenia (EÚ) 2021/241 posúdila relevantnosť, účinnosť, efektívnosť a koherentnosť plánu obnovy a odolnosti, a to v súlade s usmerneniami pre posudzovanie uvedenými v prílohe V k uvedenému nariadeniu. Rada 13. júla 2021 prijala vykonávacie rozhodnutie o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Talianska ([9]), ktoré bolo zmenené 8. decembra 2023 na základe článku 18 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2021/241 s cieľom aktualizovať maximálny finančný príspevok na nenávratnú finančnú podporu, ako aj s cieľom zahrnúť kapitolu REPowerEU ([10]). Uvoľnenie platieb je podmienené prijatím rozhodnutia Komisie v súlade s článkom 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) 2021/241 o tom, že Taliansko uspokojivo dosiahlo príslušné míľniky a ciele stanovené vo vykonávacom rozhodnutí Rady. Keď sa hovorí o uspokojivom dosiahnutí, predpokladá sa, že v súvislosti s predchádzajúcimi míľnikmi a cieľmi, ktoré už boli dosiahnuté, nedošlo k zvratu.

(8) Taliansko 30. apríla 2024 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2024 a svoj program stability na rok 2024 v súlade s článkom 4 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 ([11]). V súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 2021/241 sa v národnom programe reforiem na rok 2024 zohľadňujú aj polročné správy Talianska o pokroku dosiahnutom pri plnení jeho plánu obnovy a odolnosti.

(9) Komisia 19. júna 2024 uverejnila správu o krajine na rok 2024 týkajúcu sa Talianska. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Taliansko dosiahlo pri plnení príslušných odporúčaní pre danú krajinu, ktoré prijala Rada v rokoch 2019 až 2023, a hodnotilo sa v nej vykonávanie plánu obnovy a odolnosti Talianska. Na základe tejto analýzy sa v správe o krajine identifikovali nedostatky v súvislosti s výzvami, ktoré plán obnovy a odolnosti nerieši alebo ich rieši len čiastočne, ako aj v súvislosti s novými a vznikajúcimi výzvami. Okrem toho sa v nej posudzoval pokrok Talianska pri vykonávaní Európskeho piliera sociálnych práv a pri dosahovaní hlavných cieľov Únie v oblasti zamestnanosti, zručností a znižovania chudoby, ako aj pokrok pri dosahovaní cieľov Organizácie Spojených národov v oblasti udržateľného rozvoja.

(10) Komisia vykonala v súvislosti s Talianskom hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011. Hlavné zistenia posúdenia, ktoré vykonali útvary Komisie v súvislosti s makroekonomickou zraniteľnosťou Talianska na účely uvedeného nariadenia, boli uverejnené v apríli 2024. Komisia 19. júna 2024 dospela k záveru, že po tom, ako boli v Taliansku v roku 2023 identifikované nadmerné nerovnováhy, existujú v krajine makroekonomické nerovnováhy. Krajina je naďalej zraniteľná najmä vzhľadom na vysoký verejný dlh a slabý rast produktivity, ktoré existujú v kontexte zraniteľného trhu práce a určitých pretrvávajúcich nedostatkov vo finančnom sektore, ktoré majú cezhraničný význam. Pomer verejného dlhu Talianska k jeho HDP od vrcholu zaznamenaného počas pandémie COVID-19 výrazne klesol, hlavne v dôsledku silného rastu nominálneho HDP. Napriek tomu je však tento pomer verejného dlhu k HDP stále vysoký – v roku 2023 predstavoval vyše 137 % HDP – a očakáva sa, že tento a budúci rok dôjde k zvráteniu nastoleného klesajúceho trendu. Toto zvrátenie možno pripísať zosúladeniu dlhu a deficitu (v dôsledku ktorého dôjde k výraznému zvýšeniu dlhu), stále rozsiahlym deficitom verejných financií (hoci majú klesajúcu tendenciu), ako aj nižšiemu rastu nominálneho HDP. Rast produktivity je celkovo i v priemere pozitívny (aj keď len obmedzený), čo je potvrdením toho, že ak chce krajina prekonať štrukturálne nedostatky a vytvoriť podmienky priaznivé pre rast produktivity, musí implementovať reformy a investície. Podmienky na trhu práce sa v posledných rokoch zlepšili a nedošlo k ich premietnutiu do mzdových tlakov. Miera účasti na trhu práce vzrástla na rekordnú úroveň, hoci aj táto rekordná úroveň je stále pomerne nízka. Došlo k ďalšiemu posilneniu finančného sektora, keď zlepšenie zaznamenala tak kvalita bankových aktív, ako aj ich ziskovosť, pričom talianske banky majú vo svojich súvahách klesajúci ale stále pomerne vysoký objem expozícií voči štátnemu dlhu a dlhu, za ktorý ručí štát. Opatreniam v príslušných oblastiach politiky sa darilo riešiť zraniteľné miesta – okrem iného vykonávaním plánu podpory obnovy a odolnosti – v dôsledku čoho dochádza k podporeniu produktivity a rastu potenciálneho HDP s cieľom pomôcť znížiť mieru zadlženosti štátu v dlhodobejšom horizonte. Zásadný význam má v tejto súvislosti to, aby sa nepoľavovalo v tempe vykonávania plánu obnovy a odolnosti, pričom prospieť by mohli aj ďalšie snahy v príslušných oblastiach politiky. Ďalšie opatrenia sú zjavne nevyhnutné v oblasti znižovania vysokého pomeru

([9]) ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2.

([10]) Vykonávacie rozhodnutie Rady z 8. decembra 2023, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie z 13. júla 2021 o schválení posúdenia plánu obnovy a odolnosti Talianska (ST 16051/23 INIT a ST 16051/23 ADD 1).

([11]) Nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii (U. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

verejného dlhu k HDP. Vhodný a silný mechanizmus dohľadu, ktorý by pomohol riešiť riziká v oblasti fiškálna udržateľnosti a ktorý by bol doplnkom k dohľadu v rámci postupu pri makroekonomickej nerovnováhe, tvorí súčasť reformovaného Paktu stability a rastu vrátane uplatňovania postupu pri nadmernom deficite.

(11) Podľa údajov, ktoré overil Eurostat, sa deficit verejných financií Talianska znížil z 8,6 % HDP v roku 2022 na 7,4 % HDP v roku 2023, zatiaľ čo dlh verejnej správy klesol zo 140,5 % HDP na konci roka 2022 na 137,3 % HDP na konci roka 2023. Ako je uvedené v oznámení Komisie z 8. marca 2023 s názvom „Usmernenia týkajúce sa fiškálnej politiky na rok 2024“, Komisia prijíma prvý krok k tomu, aby sa začali postupy pri nadmernom deficite na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023 v súlade so súčasnými právnymi ustanoveniami. Komisia vydala 19. júna 2024 správu podľa článku 126 ods. 3 zmluvy. V tejto správe sa posudzovala rozpočtová situácia Talianska, keďže jeho deficit verejných financií v roku 2023 presiahol referenčnú hodnotu deficitu vo výške 3 % HDP stanovenú v zmluve. V správe sa dospelo k záveru, že na základe tohto posúdenia a po zvážení stanoviska Hospodárskeho a finančného výboru vypracovaného podľa článku 126 ods. 4 zmluvy Komisia zamýšľa v júli 2024 navrhnúť začatie postupu pri nadmernom deficite pre Taliansko, a to tak, že odporučí Rade, aby prijala rozhodnutie podľa článku 126 ods. 6 zmluvy, v ktorom sa konštatuje existencia nadmerného deficitu v Taliansku.

(12) Rada 12. júla 2022 odporučila Taliansku ([12]), aby v roku 2023 zabezpečilo obozretnú fiškálnu politiku, a to najmä obmedzením rastu primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov pod úroveň strednodobého rastu potenciálneho HDP ([13]), pričom sa zohľadní pokračujúca dočasná a cielená podpora domácností a podnikov, ktoré sú najviac ohrozené nárastom cien energie, a ľudí utekajúcich z Ukrajiny. Taliansku sa zároveň odporučilo, aby bolo pripravené prispôsobiť bežné výdavky vyvíjajúcej sa situácii. Zároveň mu bolo odporučené, aby zvýšilo verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a energetickej bezpečnosti s ohľadom na iniciatívu REPowerEU, okrem iného aj využitím mechanizmu a iných fondov Únie. Podľa odhadov Komisie boli zámery fiškálnej politiky ([14]) v kontexte vysokej inflácie v roku 2023 mierne expanzívne, a to na úrovni 0,3 % HDP. Rast primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) predstavoval v roku 2023 reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 1,0 % HDP a bol v súlade s odporúčaním Rady z 12. júla 2022. Reštriktívny príspevok primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov bol spôsobený znížením nákladov na núdzové podporné opatrenia (cielené a necielené) pre domácnosti a podniky v reakcii na zvyšovanie cien energie, a to o 1,4 percentuálneho bodu HDP. Hlavnými faktormi rastu primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov (bez diskrečných príjmových opatrení) boli dôchodky a znižovanie daňovo-odvodového zaťaženia práce. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu a z iných fondov Únie dosiahli v roku 2023 výšku 1,2 % HDP. Investície financované z vnútroštátnych zdrojov dosiahli v roku 2023 výšku 2,9 % HDP, čo v porovnaní s rokom 2022 predstavuje nárast o 0,3 percentuálneho bodu. Taliansko financovalo dodatočné investície prostredníctvom mechanizmu a iných fondov Únie. Financovalo verejné investície do zelenej a digitálnej transformácie a do energetickej bezpečnosti, ako napríklad posilňovanie inteligentných sietí, výstavba Tyrrhenského spojenia, vývoj systémov rýchlej hromadnej dopravy, výroba vodíka v opustených priemyselných areáloch, rýchle internetové pripojenia a digitalizácia verejnej správy. Tieto verejné investície sa čiastočne financujú z mechanizmu a iných fondov Únie.

(13) V programe stability na rok 2024 v makroekonomickom scenári, z ktorého vychádzajú rozpočtové projekcie, sa predpokladá rast reálneho HDP na úrovni 1,0 % v roku 2024 a na úrovni 1,2 % v roku 2025, zatiaľ čo predpokladaná inflácia meraná podľa harmonizovaného indexu spotrebiteľských cien (HICP) by sa mala v roku 2024 pohybovať na úrovni 1,2 % a v roku 2025 na úrovni 1,8 %. Predpokladá sa, že deficit verejných financií na základe scenára nezmeneného legislatívneho stavu klesne v roku 2024 na 4,3 % HDP a v roku 2025 na 3,7 % HDP, pričom pomer dlhu verejnej správy k HDP sa má do konca roka 2024 zvýšiť o 0,5 percentuálneho bodu na 137,8 % a následne do konca roka 2025 zvýšiť na 138,9 %. Po roku 2025 má deficit verejných financií podľa projekcií v roku 2026 klesnúť na 3,0 % HDP a v roku 2027 na 2,2 %. Deficit verejných financií nemá preto od roku 2026 presiahnuť úroveň referenčnej hodnoty pre deficit stanovenej v zmluve na 3 % HDP. Na druhej strane sa predpokladá, že po roku 2025 sa pomer dlhu verejnej správy k HDP ďalej zvýši na 139,8 % v roku 2026, po čom dôjde k jeho miernemu zníženiu na 139,6 % v roku 2027.

([12]) Odporúčanie Rady z 12. júla 2022, ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2022 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 334, 1.9.2022, s. 96).

([13]) Na základe prognózy Komisie z jari 2024 sa strednodobý rast potenciálneho produktu Talianska v roku 2023 odhaduje v nominálnom vyjadrení na 5,9 % na základe desaťročnej priemernej reálnej potenciálnej miery rastu a deflátora HDP na rok 2023.

([14]) Zámery fiškálnej politiky sú vymedzené ako miera ročnej zmeny východiskovej rozpočtovej pozície verejnej správy. Ich cieľom je posúdiť hospodársky impulz vyplývajúci z fiškálnych politík, a to tých, ktoré sú financované z vnútroštátnych zdrojov, ako aj tých, ktoré sú financované z rozpočtu Únie. Zámery fiškálnej politiky sa merajú ako rozdiel medzi i) strednodobým potenciálnym rastom a ii) zmenou primárnych výdavkov bez diskrečných príjmových opatrení (a bez dočasných núdzových opatrení súvisiacich s krízou spôsobenou pandémiou ochorenia COVID-19) a vrátane výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci mechanizmu a iných fondov Únie.

(14) V prognóze Komisie z jari 2024 sa predpokladá nárast reálneho HDP o 0,9 % v roku 2024 a o 1,1 % v roku 2025, zatiaľ čo inflácia meraná podľa HICP sa má pohybovať na úrovni 1,6 % v roku 2024 a 1,9 % v roku 2025.

(15) V prognóze Komisie z jari 2024 sa v roku 2024 počíta s deficitom verejných financií vo výške 4,4 % HDP, zatiaľ čo pomer dlhu verejnej správy k HDP sa má do konca roka 2024 zvýšiť na 138,6 %. Predpokladané zníženie deficitu v roku 2024 je predovšetkým dôsledkom úplného postupného ukončovania podporných opatrení v oblasti energetiky a oveľa nižších rozpočtových nákladov na daňové úvery na renováciu obytných nehnuteľností (0,25 % HDP oproti cca 3,5 % v roku 2023), ku ktorým dochádza v dôsledku legislatívnych zmien, ktoré zároveň viedli k štatistickej klasifikácii nových daňových úverov ako „nesplatných“ (zatiaľ čo predchádzajúce daňové úvery boli klasifikované ako „splatné“). Zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2024 je odzrkadlením výrazného nárastu zosúladenia dlhu a deficitu v dôsledku oneskoreného prejavenia sa vplyvu daňových úverov za roky 2021 – 2023 na renováciu obytných nehnuteľností, ktoré sa už zaznamenalo na akruálnom základe v deficite z peňažných tokov. Na základe odhadov Komisie majú byť zámery fiškálnej politiky v roku 2024 reštriktívne v rozsahu 3,1 % HDP.

(16) Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa očakáva, že z nenávratnej podpory (grantov) z mechanizmu sa v roku 2024 budú financovať výdavky vo výške 0,6 % HDP v porovnaní s 0,8 % HDP v roku 2023. Výdavky financované z grantov v rámci mechanizmu umožnia realizovať vysokokvalitné investície a reformy na zvýšenie produktivity bez toho, aby mali priamy vplyv na saldo verejných financií alebo verejný dlh Talianska. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa očakáva, že v roku 2024 sa budú z úverov v rámci mechanizmu financovať výdavky vo výške 1,3 % HDP (v porovnaní s 0,3 % HDP v roku 2023).

(17) Rada 14. júla 2023 odporučila ([15]) Taliansku, aby zabezpečilo obozretnú fiškálnu politiku, a to najmä tak, že nominálne zvýšenie čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov ([16]) obmedzí v roku 2024 na najviac 1,3 %. Členské štáty boli vyzvané, aby pri plnení svojich rozpočtov na rok 2023 a príprave návrhov rozpočtových plánov na rok 2024 zohľadnili, že Komisia navrhne Rade, aby začala postupy pri nadmernom deficite na základe deficitu podľa výsledných údajov za rok 2023. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa predpokladá, že čisté primárne výdavky Talianska financované z vnútroštátnych zdrojov sa v roku 2024 ([17]) zvýšia o 2,8 %, čo je nižšia úroveň ako odporúčaná maximálna miera rastu. Tieto nižšie výdavky v porovnaní s odporúčanou maximálnou mierou rastu čistých primárnych výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov predstavujú v roku 2024 úroveň 2,0 % HDP. Čisté výdavky v roku 2023 však boli vyššie, než sa očakávalo v čase vypracúvania odporúčania (o 2,9 % HDP). Ak by boli čisté výdavky v roku 2023 rovnaké, ako sa očakávalo v čase vypracúvania odporúčania, výsledná miera rastu čistých výdavkov v roku 2024 by bola nad odporúčanou mierou rastu o 0,9 % HDP. Preto podľa posúdenia Komisie po zohľadnení bázického efektu vyplývajúceho z vyšších čistých výdavkov v roku 2023, než sa očakávalo, existuje riziko, že čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov nebudú úplne v súlade s odporúčaním.

(18) Rada okrem toho odporučila, aby Taliansko prijalo opatrenia s cieľom čo najskôr v rokoch 2023 a 2024 ukončiť platné núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky a súvisiace úspory využilo na zníženie deficitu verejných financií. Rada ďalej odporučila, že ak by si opätovné zvyšovanie cien energie vyžadovalo nové podporné opatrenia alebo pokračovanie existujúcich opatrení, Taliansko má zabezpečiť, aby sa takéto podporné opatrenia zameriavali na ochranu zraniteľných domácností a podnikov, aby boli fiškálne dostupné a aby sa nimi zachovali stimuly na úsporu energie. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa odhaduje, že čisté rozpočtové náklady ([18]) na núdzové podporné opatrenia budú v roku 2023 na úrovni 1,0 % HDP a v roku 2024 na úrovni 0,0 % HDP. Ak by sa súvisiace úspory využili na zníženie deficitu verejných financií, ako to odporúčala Rada, tieto projekcie by v roku 2024 znamenali fiškálnu úpravu na úrovni 1,0 % HDP, zatiaľ čo čisté primárne výdavky financované z vnútroštátnych

([15]) Odporúčanie Rady zo 14. júla 2023, ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2023 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2023 (Ú. v. EÚ C 312, 1.9.2023, s. 105).

([16]) Čisté primárne výdavky sú vymedzené ako výdavky financované z vnútroštátnych zdrojov bez i) diskrečných príjmových opatrení, ii) úrokových výdavkov, iii) výdavkov na cyklickú nezamestnanosť a iv) jednorazových a iných dočasných opatrení.

([17]) Sú v tom zohľadnené jednorazové opatrenia z roku 2024 vo výške 0,04 % HDP, ktoré sa týkajú rozličných zrážkových daní a príjmov súvisiacich s tým, že daňovníci sa dobrovoľne rozhodli uviesť svoju daňovú situáciu z minulosti do súladu s predpismi (tzv. *tregua fiscale*) prostredníctvom obmedzených postihov a pokút, čo bolo vykompenzované zásahmi súvisiacimi so záplavami, ktoré Taliansko postihli v máji 2023 [ako aj 0,3 % HDP v roku 2023, ktoré sa týkali rozličných zrážkových daní a príjmov v súvislosti s tým, že daňovníci sa dobrovoľne rozhodli uviesť svoju daňovú situáciu z minulosti do súladu s predpismi (tzv. *tregua fiscale*) pri obmedzených postihoch a pokutách, čo bolo len čiastočne vykompenzované zásahmi súvisiacimi so záplavami, ktoré Taliansko postihli v máji 2023]. Rada 14. júla 2023 takisto poukázala na zničujúce záplavy, ktoré postihli Taliansko v máji 2023, a zhodla sa na tom, že náklady na priamu núdzovú podporu v súvislosti s týmito záplavami sa zohľadnia v následných posúdeniach súladu, pričom by sa v zásade považovali za jednorazové a dočasné opatrenia.

([18]) Údaj predstavuje úroveň ročných rozpočtových nákladov na tieto opatrenia vrátane príjmov a výdavkov a v príslušných prípadoch po odpočítaní príjmov z daní z neočakávaných ziskov dodávateľov energie.

zdrojov ([19]) predstavujú v danom roku reštriktívny príspevok k zámerom fiškálnej politiky vo výške 2,7 % HDP. Na druhý spomínaný ukazovateľ však má vplyv reštriktívny príspevok iných kapitálových výdavkov vo výške 3,2 % HDP, čo súvisí hlavne s prudkým poklesom subvencií na daňové úvery na renováciu obytných nehnuteľností v roku 2024, ako sa uvádza v odôvodnení 15. Pokiaľ ide o príspevok čistých primárnych bežných výdavkov financovaných z vnútroštátnych zdrojov k zámerom fiškálnej politiky, na ktorý má vplyv postupné ukončovanie súčasných podporných opatrení v oblasti energetiky, predpokladá sa, že bude expanzívny na úrovni 0,4 % HDP, čo poukazuje na plné využitie úspor vo výške 0,8 % HDP z uvedených súčasných podporných opatrení v oblasti energetiky na expanzívnu politiku, v dôsledku ktorých dôjde v roku 2024 k zvýšeniu čistých bežných výdavkov, a to vrátane znižovania daňovo-odvodového zaťaženia práce. Núdzové podporné opatrenia v oblasti energetiky boli ukončené v rokoch 2023 a 2024. To je v súlade s odporúčaním Rady. Nepredpokladá sa však, že súvisiace úspory sa v plnej miere použijú na zníženie deficitu verejných financií. V tejto súvislosti teda existuje riziko, že sa nedosiahne súlad s odporúčaním Rady.

(19) Rada zároveň odporučila, aby Taliansko zachovalo verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov a zabezpečilo účinné čerpanie grantov v rámci mechanizmu a účinné čerpanie iných fondov Únie, najmä s cieľom podporiť zelenú a digitálnu transformáciu. Podľa prognózy Komisie z jari 2024 sa predpokladá, že verejné investície financované z vnútroštátnych zdrojov sa z 2,9 % HDP v roku 2023 znížia na 2,8 % HDP v roku 2024 ([20]). To je v súlade s odporúčaním Rady. Na druhej strane sa očakáva, že verejné výdavky financované z príjmov z fondov Únie vrátane grantov v rámci mechanizmu sa v roku 2024 znížia na úroveň 0,8 % HDP (z úrovne 1,2 % HDP v roku 2023), najmä pokiaľ ide o Pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území v Európe (ReactEU).

(20) Vychádzajúc z opatrení, ktoré boli v príslušných oblastiach politiky známe k dátumu uzávierky prognózy, a z predpokladu nezmenenej politiky sa v prognóze Komisie z jari 2024 predpokladá, že deficit verejných financií bude v roku 2025 na úrovni 4,7 % HDP. Zvýšenie deficitu v roku 2025 je dôsledkom hlavne očakávaného predlžovania v znižovaní daňovo-odvodového zaťaženia práce, v prípade žiadnej zmeny politiky, a ďalšieho zvyšovania úrokových výdavkov. Pomer dlhu verejnej správy k HDP sa má do konca roka 2025 ďalej zvýšiť na 141,7 %. Predpokladané zvýšenie pomeru dlhu k HDP v roku 2025 je hlavne odzrkadlením menej priaznivého pomeru medzi úrokovými sadzbami a mierou rastu a zosúladenia dlhu a deficitu, ktoré zvyšuje dlh, v súvislosti s oneskoreným hotovostným vplyvom renovácie obytných nehnuteľností, ktoré podporuje vláda.

(21) Daňové príjmy Talianska vo vzťahu k HDP sú v porovnaní s členskými štátmi s podobne veľkou ekonomikou pomerne vysoké, pričom ich najväčšia časť pochádza zo zdaňovania práce. Po tom, ako parlament schválil vykonávací právny predpis, v ktorom sa stanovuje rozsiahly mandát na reformu daňového systému, vláda prijala niekoľko vykonávacích vyhlášok. Doteraz prijatými opatreniami sa však neriešia kľúčové nedostatky daňového systému, pričom zníženia daňovo-odvodového zaťaženia práce – ktorých platnosť uplynie v roku 2024 a ktoré sú financované prostredníctvom dočasných ustanovení – majú len pomerne obmedzený rozsah. V dôsledku rozšírenia režimov paušálnej dane, okrem iného na samostatne zárobkovo činné osoby, navyše dochádza k zhoršeniu horizontálnej daňovej spravodlivosti a efektívnosti daňového systému, keďže sa znižuje miera prerozdelenia, uprednostňujú sa špecifické kategórie daňovníkov a podniky to odrádza od rastu. Navyše možno konštatovať, že hoci sa v rámci plánu obnovy a odolnosti vykonáva niekoľko významných opatrení v oblasti daňovej správy a zjednodušení, ako napríklad predvyplnené formuláre daňových priznaní k DPH, iné opatrenia z poslednej doby so sebou nesú riziko, že v oblasti dodržiavania daňových predpisov sa prejavia nepriaznivé účinky. Spomenúť možno napríklad päťročnú lehotu na zber potvrdení o zaplatení daní, zníženie výšky sankcií v súvislosti s daňovými únikmi a neplatením príspevkov na sociálne zabezpečenie, ako aj opätovné zavedenie opatrení podobných daňovej amnestii. Pozorné monitorovanie si vyžaduje aj to, aký účinok bude mať na dodržiavanie daňových predpisov systém predchádzajúcej dohody medzi daňovníkom a daňovou správou v súvislosti s daňovými záväzkami malých podnikov. Celkovo by si štruktúrovanejšia reforma daňového systému viac zameraná na rast vyžadovala rozpočtovo neutrálny presun daňového zaťaženia z produktívnych faktorov na iné zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast. V tomto ohľade zatiaľ nie sú známe žiadne podrobné informácie o plánovanej racionalizácii dane z pridanej hodnoty, pričom do vykonávacieho právneho predpisu pre daňovú reformu neboli zahrnuté aktualizované katastrálne hodnoty, ktoré sú z veľkej časti zastarané a nezodpovedajú trhovým hodnotám. V súvislosti s verejnými koncesiami vrátane pláží možno navyše pozorovať významné straty príjmov. Napriek pomerne vysokým príjmom z environmentálnych daní by daňový systém Talianska navyše mohol lepšie podporovať zelenú transformáciu, a to najmä tak, že by sa zdaňovanie začalo odvíjať od úrovne emisií CO_2 z energetických zdrojov a vozidiel vrátane firemných áut.

([19]) Tento príspevok sa meria ako zmena primárnych výdavkov verejnej správy bez i) prírastkového vplyvu diskrečných príjmových opatrení na rozpočet, ii) jednorazových opatrení, iii) výdavkov na cyklickú nezamestnanosť a iv) výdavkov financovaných z nenávratnej podpory (grantov) v rámci mechanizmu a iných fondov Únie vo vzťahu k strednodobej (desaťročnej) priemernej potenciálnej miere rastu nominálneho HDP vyjadrenej ako pomer k nominálnemu HDP.

([20]) Ak rozdiel medzi verejnými investíciami financovanými z vnútroštátnych zdrojov v rokoch 2024 a 2023 zaokrúhlime na jedno desatinné miesto, je na úrovni 0,0.

(22) V súlade s článkom 19 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2021/241 a kritériom 2.2 prílohy V k uvedenému nariadeniu plán obnovy a odolnosti zahŕňa rozsiahly súbor vzájomne sa posilňujúcich reforiem a investícií, ktoré sa majú vykonať do roku 2026. Očakáva sa, že tieto reformy a investície pomôžu účinne riešiť buď všetky výzvy identifikované v príslušných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny, alebo aspoň ich značnú časť. Vzhľadom na tento náročný časový rámec je nevyhnutné čo najskôr pristúpiť k účinnému vykonávaniu tohto plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU, aby sa posilnila dlhodobá konkurencieschopnosť Talianska využitím zelenej a digitálnej transformácie a aby sa zároveň zabezpečila sociálna spravodlivosť. Ak sa majú splniť záväzky plánu obnovy a odolnosti do augusta 2026, je nevyhnutné, aby Taliansko pokračovalo vo vykonávaní reforiem a urýchlilo investície riešením príslušných výziev a zároveň zabezpečilo silné administratívne kapacity. Investície sú vysoko sústredené najmä na konci vykonávania plánu obnovy a odolnosti, čo si zasluhuje osobitnú pozornosť. Aby sa v širšej miere preberala zodpovednosť za úspešné vykonanie plánu obnovy a odolnosti, naďalej treba systematicky zapájať miestne a regionálne orgány, sociálnych partnerov, občiansku spoločnosť a ďalšie relevantné zainteresované strany.

(23) Taliansko má v rámci preskúmania programov politiky súdržnosti v polovici trvania v súlade s článkom 18 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 ([21]) povinnosť preskúmať do marca 2025 každý program podporovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR), Európskym sociálnym fondom plus (ESF +), Kohéznym fondom a Fondom na spravodlivú transformáciu (FST), pričom má zohľadniť okrem iného výzvy identifikované v odporúčaniach pre danú krajinu na rok 2024, ako aj svoj národný energetický a klimatický plán. Na základe uvedeného preskúmania sa definitívne prideľujú finančné prostriedky Únie, ktoré sú súčasťou každého programu. Hoci Taliansko dosiahlo pokrok pri vykonávaní programov politiky súdržnosti a Európskeho piliera sociálnych práv, pretrvávajú nedostatky a regionálne rozdiely medzi strednou a severnou časťou krajiny a južnými regiónmi. Zásadný význam má v tejto súvislosti to, aby sa urýchlilo vykonávanie programov politiky súdržnosti sprevádzané posilňovaním administratívnych kapacít na celoštátnej úrovni, a najmä na regionálnej a miestnej úrovni. Priority dohodnuté v rámci týchto programov sú naďalej relevantné. Nad rámec opatrení v oblasti administratívnych kapacít má osobitný význam to, aby sa urýchlene pokročilo vo vykonávaní investícií do výskumu, inovácií a konkurencieschopnosti – a to najmä v menej rozvinutých regiónoch – a aby sa súbežne s tým vykonávali plány na rozvoj infraštruktúry a regionálne stratégie pre inteligentnú špecializáciu. Taliansko by malo pokračovať v skvalitňovaní základných verejných služieb na juhu krajiny, a to najmä vodohospodárstva a odpadového hospodárstva, okrem iného podporou jediného prevádzkovateľa v každom regióne. Naďalej je dôležité podporovať zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu, aj s ohľadom na zelenú transformáciu, a to tak, že sa zvýši miera dosahovania terciárneho vzdelania a podiel dospelých osôb, ktoré sa zúčastňujú na odbornej príprave. Prioritou – najmä na juhu krajiny – je naďalej znižovanie počtu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, čo sa môže dosiahnuť zlepšením systému vzdelávania a lepším zacielením aktívnych politík trhu práce. Popri tom je nevyhnutné naďalej podporovať zamestnanosť žien tak, že sa zvýši ponuka cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti v ranom veku. Taliansko by takisto mohlo využiť Platformu strategických technológií pre Európu zriadenú nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/795 ([22]) s cieľom podporiť transformáciu priemyselných ekosystémov, najmä na juhu. Účinná intervencia by mohla zahŕňať integrované priemyselné politiky, ktoré by podporovali rozvoj a uplatňovanie strategických technológií, a to najmä v oblastiach digitálnych inovácií, čistých technológií efektívne využívajúcich zdroje, pričom takéto opatrenia by mali smerovať do sektorov, ktoré sú na juhu krajiny už dlhodobo prítomné, ako napríklad automobilový a letecký priemysel. Strategický plán pre novú jednotnú špeciálnu ekonomickú zónu na juhu krajiny by sa mohol stať koherentným rámcom na posilňovanie inovatívnosti a produktivity podnikov, pričom opatrenia by sa mali zameriavať na kritické projekty a posilňovanie integrácie naprieč jednotlivými hodnotovými reťazcami.

(24) Popri hospodárskych a sociálnych výzvach, ktoré sa riešia v pláne obnovy a odolnosti a s využitím iných finančných prostriedkov Únie, čelí Taliansko niekoľkým ďalším výzvam súvisiacim so zdaňovaním a demografickými aspektmi, čo má okrem iného vplyv na fiškálnu udržateľnosť, priemyselnú stratégiu a politiku hospodárskej súťaže.

(25) Taliansko je jedným z tých členských štátov, ktoré sa vyznačujú najstarším obyvateľstvom, najnižšou pôrodnosťou a nadpriemerne vysokým vekom prvorodičiek. Migračné saldo je naďalej pozitívne, no už sa mu nedarí kompenzovať nízku pôrodnosť. V dôsledku toho pokračuje trend zmenšovania podielu obyvateľov v produktívnom veku, čo má limitujúci vplyv na potenciálny rast. Nepriaznivý demografický vývoj bude mať za následok zvyšovanie výdavkov na dôchodky (v pomere k HDP) do roku 2040, pričom na tento trend budú mať negatívny vplyv aj systémy predčasného odchodu do dôchodku, ktoré boli zavedené v posledných rokoch. V dlhodobejšom horizonte

([21]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku (Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/795 z 29. februára 2024, ktorým sa zriaďuje Platforma strategických technológií pre Európu (platforma STEP) a mení sa smernica 2003/87/ES a nariadenia (EÚ) 2021/1058, (EÚ) 2021/1056, (EÚ) 2021/1057, (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) č. 223/2014, (EÚ) 2021/1060, (EÚ) 2021/523, (EÚ) 2021/695, (EÚ) 2021/697 a (EÚ) 2021/241 (Ú. v. EÚ L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

sa očakáva, že výdavky na dôchodky budú postupne klesať, čo je okrem iného dôsledkom dôchodkovej reformy z roku 2011 (za predpokladu, že dôjde k jej plnému vykonaniu), ktorej súčasťou je aj obmedzenie systémov predčasného odchodu do dôchodku. Pri zmierňovaní demografických výziev môže pomôcť hlavne silnejší a inkluzívnejší trh práce pre ženy a mladých ľudí, ako aj kvalitnejšie pracovné miesta, okrem iného aj pokiaľ ide o nižšie úrovne chudoby zamestnaných osôb a lepší prístup k sociálnej ochrane pre pracovníkov s atypickou formou zamestnania. V tejto súvislosti môžu dôležitú úlohu zohrávať aj politiky orientované na rodinný život vrátane opatrení zameraných na podporu rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, rovnakých príležitostí i dostupných a kvalitných služieb v oblasti starostlivosti. Na zmiernenie demografického poklesu – najmä v krátkodobom a strednodobom horizonte – by sa navyše mohla využiť aj migrácia. Hoci sa na základe opatrení prijatých v roku 2024 zvýšil počet štátnych príslušníkov krajín mimo Únie, ktorým bol povolený vstup do Talianska, a zjednodušilo sa uznávanie zahraničných dokladov o dosiahnutom vzdelaní, v boji proti úniku mozgov a nepriaznivým demografickým trendom je naďalej výsostne dôležitá komplexná stratégia zameraná na prilákanie a udržanie si vysokokvalifikovaných pracovníkov a študentov. V tomto kontexte by všetky uvedené opatrenia zároveň prispievali aj k podpore vzostupnej sociálnej konvergencie, čo je v súlade s analýzou útvarov Komisie v druhej fáze, vychádzajúcou z príslušných prvkov rámca sociálnej konvergencie, ktorý sa skúšobne zaviedol v roku 2024. V súlade s článkom 3 ods. 3 písm. b) nariadenia (EÚ) 2024/1263 európsky semester zahŕňa dohľad nad vykonávaním usmernení pre politiky zamestnanosti Komisiou, okrem iného prostredníctvom rámca na identifikáciu rizík pre sociálnu konvergenciu.

(26) Hospodárstvo juhu Talianska prispelo k obnove po pandémii COVID-19. Napriek tomu však charakteristickým znakom južných regiónov aj naďalej zostávajú hospodárske činnosti s nižšou pridanou hodnotou, čo kontrastuje s regiónmi v strede a na severe krajiny. Okrem toho sa očakáva, že vývoz z južných regiónov bude ovplyvnený najmä úsilím o dekarbonizáciu. Na podporu hospodárskych činností na juhu krajiny boli uzákonené viaceré opatrenia v príslušných oblastiach politiky, najmä daňové stimuly. Taliansko v roku 2023 vytvorilo jednotnú špeciálnu ekonomickú zónu pre juh krajiny, čím došlo k prevodu zodpovednosti za predchádzajúce zóny do jediného orgánu v rámci predsedníctva Rady ministrov, a to od 1. marca 2024. Strategický plán pre uvedenú zónu sa mal schváliť do 31. júla 2024. K reformám a investíciám v južných regiónoch prispieva mechanizmus spolu s ďalšími fondmi Únie. Pre juh krajiny treba vypracovať stratégiu pre priemysel a rozvoj, ktorá by obsahovala lepšiu konkretizáciu existujúcich opatrení politiky a ktorá by prispela k zvýšeniu pridanej hodnoty vnútroštátnych investícií i investícií Únie. V tomto ohľade má juh krajiny značný potenciál vo viacerých odvetviach, ako napríklad logistika v oblasti Stredozemného mora a hodnotové reťazce v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Kľúčový význam pre revitalizáciu priemyslu a pre umiestňovanie juhu krajiny na mapu globálnych hodnotových reťazcov má aj ďalšie posilňovanie prepojení medzi vedou a podnikmi, vďaka ktorému by sa vedecké poznatky reálne menili na konkrétne praktické riešenia. V tejto súvislosti bude mať zásadný význam ďalšia inštitucionalizácia úlohy úradov pre transfer technológií, a to najmä na juhu krajiny; ako príklad možno uviesť posilňovanie administratívnych kapacít. Relevantným faktorom pri zvyšovaní konkurencieschopnosti v južných regiónoch je identifikácia a výber uvedených strategických sektorov v stratégii rozvoja, pričom pozitívny účinok by sa prejavil aj na celoštátnej úrovni. Ďalšie zvýšenie ekonomického vplyvu možno dosiahnuť tak, že sa existujúce opatrenia politiky zamerajú na uvedené sektory, do ktorých budú zároveň prednostne prúdiť plánované investície.

(27) Ak by sa zlepšilo podnikateľské prostredie, uľahčil by sa život podnikateľom a ak by sa zlepšili rámcové podmienky v oblasti hospodárskej súťaže, pomohlo by to efektívnejšie prerozdeľovať zdroje, čo by viedlo k nárastu konkurencieschopnosti a produktivity. Väčšia miera hospodárskej súťaže a zlepšenie sektorových právnych predpisov by zároveň prospeli spotrebiteľom a zlepšili verejné financie, čo by Taliansku pomohlo riešiť jeho zraniteľné miesta v oblasti vysokého verejného dlhu a slabého rastu produktivity, ako sa uvádza v odôvodnení 10. Vykonávanie výročných zákonov o hospodárskej súťaži z rokov 2021 a 2022 sa začalo a bude sa musieť v ňom pokračovať. V súlade s talianskymi právnymi predpismi sa v pláne obnovy a odolnosti Talianska predpokladá, že zákon o hospodárskej súťaži sa bude prijímať každý rok. Neuvádzajú sa v ňom však všetky sektory, ktorých sa výročné zákony o hospodárskej súťaži môžu týkať. Legislatívna iniciatíva založená na riadnom posúdení regulačného vplyvu je obzvlášť potrebná v prípade maloobchodného predaja, najmä v súvislosti s právnymi predpismi o zriaďovaní nových obchodov a realizácii predajných akcií, v prípade regulovaných povolaní, najmä s cieľom uľahčiť podmienky prístupu k nim, ako aj v prípade železničnej dopravy, kde udeľovanie zákaziek na regionálnu dopravu a medzimestské spoje musí vychádzať z hospodárskej súťaže. Podľa talianskeho orgánu na ochranu hospodárskej súťaže navyše značné prekážky brániace hospodárskej súťaži pretrvávajú aj vo viacerých ďalších sektoroch, ako napríklad poštové služby, farmaceutické výrobky a služby obchodných komôr a prenájom vozidiel s vodičom.

(28) Vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami členských štátov eurozóny a ich kolektívny príspevok k fungovaniu hospodárskej a menovej únie Rada v roku 2024 odporučila členským štátom eurozóny, aby prijali opatrenia na splnenie odporúčania pre eurozónu na rok 2024, a to aj prostredníctvom svojich plánov obnovy a odolnosti. V prípade Talianska odporúčania 1, 2, 3 a 4 napomáhajú plneniu prvého, druhého, tretieho a štvrtého odporúčania uvedeného v odporúčaní pre eurozónu na rok 2024.

(29) Odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 premietnuté do odporúčaní 1, 2, 3 a 4 v texte vychádzajú z hĺbkového preskúmania Komisie a záverov o existencii nerovnováh. Politiky uvedené v odporúčaní 1 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta spojené s vysokým verejným dlhom. Politiky uvedené v odporúčaniach 2, 3 a 4 pomáhajú riešiť zraniteľné miesta súvisiace so slabým rastom produktivity, čo zase podporuje rast potenciálneho HDP, v dôsledku čoho zároveň pomáhajú riešiť aj odporúčanie 1. Odporúčania 1, 2, 3 a 4 prispievajú k riešeniu nerovnováh aj k plneniu odporúčania pre eurozónu v súlade s odôvodnením 28,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko v rokoch 2024 a 2025 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Včas predložiť strednodobý fiškálno-štrukturálny plán. V súlade s požiadavkami reformovaného Paktu stability a rastu obmedziť rast čistých výdavkov v roku 2025 na mieru, ktorá je okrem iného v súlade s hodnoverným znižovaním dlhu verejnej správy v strednodobom horizonte a so znížením deficitu verejnej správy smerom k referenčnej hodnote 3 % HDP stanovenej v zmluve. Dosiahnuť, aby daňový systém výraznejšie podporoval rast, pričom by sa zameriaval na znižovanie daňovo-odvodového zaťaženia práce a bol by v súlade s cieľmi v oblasti fiškálnej udržateľnosti, okrem iného tak, že by sa znížili daňové výdavky a aktualizovali katastrálne hodnoty, pričom by sa zároveň zabezpečila ich spravodlivosť a progresívnosť a podporila zelená transformácia.

2. Posilniť administratívne kapacity na správu finančných prostriedkov Únie, zrýchliť realizáciu investícií a zachovať dynamiku pri vykonávaní reforiem. Riešiť príslušné výzvy s cieľom umožniť nepretržité, rýchle a účinné vykonávanie plánu obnovy a odolnosti vrátane kapitoly REPowerEU, a zabezpečiť tak dokončenie reforiem a investícií do augusta 2026. Urýchliť vykonávanie programov politiky súdržnosti. V kontexte preskúmania týchto programov v polovici trvania sa naďalej zameriavať na dohodnuté priority a zároveň zohľadňovať príležitosti, ktoré poskytuje iniciatíva Platforma strategických technológií pre Európu na zlepšenie konkurencieschopnosti.

3. V snahe zmierniť účinky na potenciálny rast riešiť negatívne demografické trendy okrem iného tak, že sa prilákajú a udržia pracovníci s primeranými zručnosťami a odstránia sa nedostatky trhu práce, najmä pokiaľ ide o ženy, mladých ľudí a chudobu zamestnaných osôb, obzvlášť pri pracovníkoch s atypickou formou zamestnania.

4. Vytvoriť stratégiu pre priemysel a rozvoj v snahe znížiť regionálne rozdiely tak, že dôjde k racionalizácii súčasných opatrení politiky a že sa zohľadnia kľúčové infraštruktúrne projekty i strategické hodnotové reťazce. Riešiť zostávajúce obmedzenia hospodárskej súťaže, najmä v sektore maloobchodu, regulovaných povolaní a železničnej dopravy.

V Luxemburgu 21. októbra 2024

Za Radu

predseda

NAGY I.